УДК 81'373:(316.3:32-029)]:82-5:94(=161.2):32-057.341(477)
DOI https://doi.org/10.24919/2308-4863/68-1-24

Людмила КОВАЛЬ,
orcid.org/0000-0002-4014-1858
доктор філологічних наук,
професор кафедри української мови, теорії та історії української і світової літератури
Донецького національного університету імені Василя Стуса
(Вінниця, Україна) lmkoval1978@gmail.com

Іванна ОЛІЙНИК,
orcid.org/0009-0001-7228-6461
студентка ІІ курсу магістратури факультету філології, психології та іноземних мов
Донецького національного університету імені Василя Стуса
(Вінниця, Україна) ivannaolijnik1@gmail.com

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ЛЕКСИКА ЯК ВИРАЗНИК КОМУНІКАТИВНИХ НАСТАНОВ ВОЛОДИМИРА ЗЕЛЕНСЬКОГО У ЗВЕРНЕННЯХ ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

У статті проаналізовано суспільно-політичну лексику в щоденних звертаннях Президента України до українського народу в сучасних військово-політичних реаліях. Акцентовано на її номінативній, регулятивній та емотивній функціях. Значеннєво корпус суспільно-політичної лексики диференційовано за тематико-груповим принципом. Сфокусовано увагу на використанні неологічної лексики здебільшого узуального характеру, а також на ядерній ролі військової термінології в суспільно-політичному лексиконі Володимира Зеленського. українського народу в період війни.

Наукова новизна дослідження полягає у вивченні комунікативних та семантичних особливостей суспільно-політичної лексики як основного виразника комунікативних настанов Президента України Володимира Зеленського у його зверненнях до народу в період війни.

Теоретична цінність роботи репрезентується поглибленням теорії інтерпретації семантико-комунікативного потенціалу суспільно-політичної лексики.

Практична цінність роботи виявляється в тому, що результати цього дослідження можуть стати джерелом інформації для вчених та політичних діячів, які цікавляться проблемами мовленнєвої та політичної культури як загалом, так і зокрема нинішнього Президента України.

Фактичний матеріал дослідження становлять вісім звернень Президента України до українського народу. Щоб забезпечити об'єктивність відомостей, а також із метою підтвердження й обґрунтування власних тез у статті використано статистичні дані останніх вітчизняних та зарубіжних медіадосліджень.

Методи дослідження охоплюють як загальнонаукові, так і власне-лінгвістичні. З-поміж загальнонаукових методів використано аналітико-синтетичний, логіко-понятєвий та моделювання. Зі спеціальних методів застосовано описовий (на основі систематизації зібраних мовних фактів описано стан дослідження) та інтент-аналіз (для реконструкції засобами мовлення Президента України позамовних чинників).

Ключові слова: *політична комунікація, політичний дискурс, суспільно-політична лексика, функції та тематичні групи суспільно-політичної лексики, публічний виступ, неологізми.*

Liudmyla KOVAL,
orcid.org/0000-0002-4014-1858
Doctor of Philological Sciences,
Professor at the Ukrainian Language, Theories and History of Ukrainian and World Literature Department
Vasyl' Stus Donetsk National University
(Vinnytsia, Ukraine) lmkoval1978@gmail.com

Ivanna OLIINYK,
orcid.org/0009-0001-7228-6461
Student of the 2nd year of the Master's Degree at the Faculty of Philology, Psychology and Foreign languages
Vasyl' Stus Donetsk National University
(Vinnytsia, Ukraine) ivannaolijnik1@gmail.com

SOCIO-POLITICAL VOCABULARY AS AN EXPRESSION COMMUNICATIVE INSTRUCTIONS OF VOLODYMYR ZELENSKY IN ADDRESSES TO THE UKRAINIAN PEOPLE

The article analyzes the social and political vocabulary in the daily addresses of the President of Ukraine to the Ukrainian people in modern military and political realities. Emphasis is placed on its nominative, regulatory and emotional functions. The corpus of socio-political vocabulary is significantly differentiated according to the thematic group principle. Attention is focused on the use of neological vocabulary of a mostly usual nature, as well as on the nuclear role of military terminology in the socio-political lexicon of Volodymyr Zelenskyi. of the Ukrainian people during the war.

The scientific novelty of the study consists in the study of communicative and semantic features of socio-political vocabulary as the main expression of communicative instructions of the President of Ukraine Volodymyr Zelenskyi in his addresses to the people during the war.

The theoretical value of the work is represented by deepening the theory of interpretation of the semantic-communicative potential of socio-political vocabulary.

The practical value of the work is revealed in the fact that the results of this study can become a source of information for scientists and political figures who are interested in the problems of speech and political culture both in general and the current President of Ukraine in particular.

The factual material of the study is eight addresses of the President of Ukraine to the Ukrainian people. In order to ensure the objectivity of the information, as well as to confirm and substantiate one's theses, the article uses statistical data from the latest domestic and foreign media studies.

Research methods include both general scientific and specific linguistic ones. Among the general scientific methods, analytical-synthetic, logical-conceptual and modeling were used. Of the special methods, descriptive (on the basis of the systematization of the collected language facts, the state of the research is described) and intent analysis (for the reconstruction of non-linguistic factors by means of the President of Ukraine's speech) were used.

Key words: *political communication, political discourse, socio-political vocabulary, functions and thematic groups of socio-political vocabulary, public speech, neologisms.*

Постановка наукової проблеми та її актуальність. У сучасній лінгвістиці дедалі більшої актуальності набуває вивчення комунікативних параметрів мовних одиниць. Вибір оптимальної стратегії, втіленої конкретними тактиками через відповідні мовні засоби прямо пропорційно визначає успіх комунікації. Особливо це стосується політичного дискурсу, і особливо комунікації політичних лідерів.

В умовах нинішньої геополітичної ситуації у світі, зумовленої російсько-українською війною на території України, політична комунікація Президента України В. Зеленського постає потужним комунікативним інструментом, що насамперед активізує українство в боротьбі з ворогом. Слушними вважаємо міркування М. Степаненка: «Сучасна Україна задуже політизована. Подіями, що відбуваються в державі й стосуються її внутрішнього або зовнішнього розвитку, переймаються майже всі громадяни, а не тільки ті, хто безпосередньо причетний до процесів державотворення... Цей політичний бум є одним із чинників активізації розвитку політичної мови …» (Степаненко, 2017). Наше дослідження спрямоване на вивчення мовного супроводу актуальної політичної ситуації в Україні, зокрема на дослідження комунікативного потенціалу та значеннєвих особливостей суспільно-політичної лексики у зверненнях Президента України до українського народу. Зважаючи на те, що мовно-інформаційний складник боротьби є одним із домінантних, що визначає її ідейну спрямованість, дослідження порушеної тематики є особливо актуальним у наш час.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показав, що оцінка вербального та невербального аспектів політичної комунікації нинішнього Президента України все частіше привертає увагу науковців. Праці О. Шиманової-Стефанишин (Шиманова-Стефанишин, 2022), О. Гурко (Гурко, 2022), Л. Білоконенко (Білоконенко, 2022), акцентують увагу на різних аспектах комунікації, мовному інструментарії, стилістичних особливостях, аксіологічних параметрах та оцінках, які використовує президент Зеленський у своїх виступах. С. Креховецька й Д. Мицан у статті «Звернення Володимира Зеленського до українського народу в період війни» (Креховецька, 2022) здійснюють структурний аналіз текстів промов нинішнього очільника держави до співгромадян із позиції майстерності та стратегічності комунікацій, а також досліджують харизматичність його історично-політичної постаті. Крім того, у цих розвідках посилену увагу спрямовано на контекст, на тлі якого відбуваються промови, враховується воєнно-політичний дискурс та його вплив на політичну комунікацію Президента України.

Мета статті – аналіз суспільно-політичної лексики щоденних промов Президента України Володимира Зеленського до українського народу

як виразника його комунікативних настанов. Досягнення цієї мети передбачає розв'язання таких завдань:

1) проаналізувати функції суспільно-політичної лексики в промовах Президента Зеленського;

2) диференціювати інвентаризовану суспільно-політичну лексику за тематико-груповим принципом;

3) схарактеризувати особливості використання президентом неологічної суспільно-політичної лексики.

Об'єкт дослідження – суспільно-політична лексика публічних звернень Президента України до українського народу.

Предмет дослідження – функції та семантичні особливості суспільно-політичної лексики політичних промов Президента Зеленського до українського народу в період війни.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування результатів дослідження. Постать В. О. Зеленського – нинішнього Президента України від 2019 року – після 24 лютого 2022 року перебуває в особливому фокусі уваги світової спільноти та співгромадян України. Згідно з інформацією, наданою LB.ua, роль Президента України досягла свого вершинного пункту: поляки визнали його політиком 2022 року у світі; американське видання Politico назвало його найвпливовішою особою в Європі; журнал Time зазначив його та «дух України» символами 2022 року. Крім того, 5 грудня 2022 року Зеленський був названий людиною року за версією Financial Times (Кравченко, 2022).

Окрім ведення воєнних дій, він узяв на себе відповідальність вербального впливу як внутрішньодержавного, так і зовнішньополітичного характеру. Тож ідеться про політичну комунікацію в умовах політичного дискурсу – воєнного стану в Україні.

У публічних виступах глави держави переважають промови та звернення. Щоденна комунікація – ключовий аспект українського інформаційного простору. Основним адресатом виступів Володимира Зеленського став український народ. Повідомлення президента щодня завершують цілодобові новини разом з інформаційним марафоном «Єдині новини #UAразом». Формуючись поступово, така практика вмотивована, оскільки мала цілком очевидні причини: посягання росії на територіальну цілісність і свободу України, геополітичний злам системи поглядів і уявлень про світ, ускладнення економічних і фінансових проблем.

Головною метою звернень Президента України до української громадськості є консолідація суспільства, підвищення морального духу народу, поширення правдивої інформації про військові злочини, які вчиняють росіяни на території України, а також подяка кожному за підтримку в боротьбі проти російської агресії.

Логічно, що політичний дискурс преференційно формує суспільно-політична лексика, яка виконує не лише свою основну номінативну, а й інші, зокрема, регулятивну та емотивну функції.

Номінативна функція суспільно-політичних лексичних одиниць полягає у відображенні картини реальної дійсності, національного світобачення і світовідчуття. Наприклад, у зверненні «Лютий. Рік незламності», яке було опубліковане 24 лютого 2023 року, чітко простежується використання вербальних механізмів для забезпечення зв'язку між владою та суспільством у кризовий час для країни, лексичним виразником яких постає суспільно-політична лексика, що маркує:

– народність, державність *(«Великий **народе** великої **України**!»);*

– дати й назви подій *(«**Рік тому** в цей день із цього ж місця **близько сьомої ранку** я звернувся до вас із **короткою заявою**, тривалістю всього **67 секунд.** У ній пролунали **дві найголовніші** й тоді, і зараз **речі.** Те, що Росія почала проти нас **повномасштабну війну.** І те, що ми сильні. Ми готові до всього. Ми всіх переможемо. **Бо ми – це Україна!»)***;

– дії – від перших *(«На дорогах з'явилися **затори**, але багато хто їхав по **зброю**. З'являлися **черги.** Хтось стояв **на кордонах**, але багато хто – до **військкоматів і ТрО»)* до проміжних *(«Ми **не підняли білий прапор**, а стали **боронити синьо-жовтий**. Не злякалися, не зламалися, не здалися. Символом цього стали **прикордонники зі Зміїного** й маршрут, за яким вони відправили «**русскій воєнний корабль**»)* і переможних *(«Ми ніколи цього **не пробачимо**. Ми ніколи **не заспокоїмося**, доки російські вбивці не **понесуть заслужену кару. Кару міжнародного трибуналу. Суду Божого. Наших воїнів**. **Або всіх їх разом узятих**»)*;

– тропеїзовані назви *(«Водночас світ побачив, на що спроможна Україна. Це нові герої. Оборонці **Києва, захисники "Азовсталі".** Нові подвиги, які здійснювали цілі міста. **Харків, Чернігів, Маріуполь, Херсон, Миколаїв, Гостомель, Волноваха, Буча, Ірпінь, Охтирка. Міста-герої. Столиці незламності. Нові символи**. А разом із цим – нові оцінки та прогнози щодо України»).*

Окремо у зверненнях Президента України виділимо підгрупу іншомовної суспільно-політичної лексики. Характерно, що більшість таких інонімів являють собою мовні трансплантати,

тобто не зазнають перекладу ні на фонетичному, ні на графічному рівнях *(«Україна здивувала світ. Україна надихнула світ. Україна об'єднала світ. На доказ можна сказати тисячі слів, але достатньо кількох. **HIMARS, Patriot, Abrams, IRIS-T, Challenger, NASAMS, Leopard**»)*.

Також варто виокремити подячні наративи Президента України, що апелюють до осіб, причетних до жаданої перемоги та що чинять опір ворогові. Основну кількість серед них становлять загальні та власні іменники, які маркують здебільшого професії *(«Це всі наші **захисники** та **захисниці**. **Збройні Сили України**. **Сухопутні війська**, наша **піхота** й **танкісти**. **Повітряні** та **Військово-Морські сили**. **Артилерія**, **ППО**, **десантники**, **розвідники**, **прикордонники**. **ССО**, **СБУ**, **Нацгвардія**, **поліція**, **ТрО** – усі наші сили безпеки й оборони. Завдяки вам стоїть **Україна**»; «це наші **медики**», «наші **рятувальники** та **пожежники**», «наші **залізничники**»; «Я дякую всім нашим **партнерам, союзникам** і **друзям**, які стоять пліч-о-пліч із нами весь рік»; «Я радий, що **міжнародна антипутінська коаліція** зросла настільки, що потребує окремого звернення»; «Я також дякую нашому **зовнішньополітичному війську**. **Дивізії наших дипломатів, послів, представників у міжнародних організаціях та інституціях**. Усі, хто б'є окупантів вогнем і мечем **міжнародного права,** домагається **нових санкцій,** визнання **держави-терориста державою-терористом**»; «Я дякую **нашим людям**, дякую нашій **багатомільйонній армії волонтерів** і **небайдужих громадян**...»)* тощо.

У публічних виступах В. Зеленського також досить виразно простежується регулятивна функція суспільно-політичної лексики. Наприклад, у зверненні «Сила суспільства й міцність держави поєднуються саме справедливістю» від 22 січня 2023 року спостерігаємо низку комунікативних актів волевиявлення. Серед них:

– звертання-вітання *(«**Бажаю здоров'я, шановні українці!**»)*;

– прохання *(«Ми всі **маємо** – кожен своє – **робити** для нашої **єдності**. **Сила суспільства й міцність держави** поєднуються саме **справедливістю**»)*;

– подяка *(«Дякую пану **Прем'єр-міністру Ріші Сунаку** за його **потужні рішення**, за його **політику,** яка робить **вільний світ** міцнішим»)*;

– заборона, застереження *(«Я хочу, щоб це було **зрозуміло**: **повернення до того**, що було колись, до того, **як звикли жити різні люди, наближені до державних інституцій, чи ті, хто все життя поклав на гонитву за кріслом... Повернення не буде**»)*;

– порада *(«Дуже важливо зберігати **єднання**. Робити все, щоб люди, які цінують **свободу**, були **разом**, були **дієвими**»)*;

– переконання *(«**Перше й головне**, про що хочу **сьогодні** сказати, – це **справедливість**. **Справедливість**, яка **є,** до речі, **однією з основ соборності. В суспільстві, яке відчуває справедливість, об'єднання людей завжди міцніше.** Звичайно, зараз **основна увага** – це **питання оборони**, це **питання зовнішньої політики, це питання війни**»)*.

Важливість слів у їхньому емоційному наповненні, саме тому суспільно-політична лексика у зверненнях Володимира Зеленського підпорядкована реалізації емотивної функції. Наприклад, у зверненні Президента України «Наше з вами відчуття єдності, справжності так контрастує зі страхом, який запанував у Росії» від 01 січня 2023 року слова про росію вимовляються в зниженому тоні та з негативно-емотивною оцінкою *(«Вони **бояться.** Це відчувається. І **правильно бояться.** Бо вони **програють.** Дрони, ракети, все інше їм не допоможуть. Бо ми – разом. А вони – хіба що разом **зі страхом**»)*. До того ж, засобами контрастної лексики В. Зеленський возвеличує наші Збройні Сили і знецінює ворога як у минулому році, так і на початку 2023 року *(«**Російські терористи** як **були жалюгідними**, такими й зайшли в цей рік. **Наші ж захисники** як **були молодці**, так і 1 січня себе показали дуже добре»)*. Як бачимо, емоційна наповненість щоденних промов глави держави сприяє декодуванню мети комунікації, зокрема «дискредитування противника, принцип протиставлення *ми – вони*, творення позитивного образу України і українців» (Креховецька, 2022: с. 71).

У промовах Президента спостережено широкий значеннєвий спектр суспільно-політичної лексики, яку в праці систематизовано за тематико-груповим принципом. Найпоширенішою з виділених тематичних груп постає група «**Безпека. Війна. Мир**», у межах якої виокремлено вужчі семантичні підгрупи:

– лексика на позначення перемог і здобутків українців та антигуманності держави-терориста *(«Завдяки **хоробрості** наших **воїнів**, завдяки **підтримці** наших **партнерів,** які ніколи **не змиряться з російським прагненням зламати міжнародний правопорядок**»; «Наша впевненість **у перемозі України**, наше бачення **вільного майбутнього** для **нашої держави, український героїзм**, який вразив світ, – усе це народилося саме там... У **містах-героях** української півночі, українського сходу, українського півдня. У **містах героїв**, чий характер ані на секунду **не підкорився***

окупанту *навіть тоді, коли* ***окупант прийшов*** *до їхніх домівок»)*;

– номінативні одиниці, що маркують активну участь світових лідерів у підтримці безпеки у світі *(«І це дуже важливо, коли* ***глобальні лідери проявляють хоробрість, відвідуючи Україну попри всі ризики****, і* ***проявляють повагу*** *– повагу до наших людей, які* ***воюють*** *не лише* ***за свою державу****,* ***за українську незалежність****, а й за те, щоб* ***у світі*** *все ж* ***збереглися й діяли цивілізовані правила, цивілізоване життя****»)*;

– лексеми, що номінують структуру й питання діяльності оборонної системи в умовах політичного дискурсу *(«Провів сьогодні* ***засідання Ставки****. Головне питання –* ***передова****. Наші* ***воїни,*** *наші* ***позиції****, наше* ***посилення****. Доповідали* ***командувачі****,* ***Головком, розвідка****. Одне з питань, якому завжди максимум уваги, – це* ***постачання боєприпасів****,* ***підтримка від*** *наших* ***партнерів. Очікуємо збільшення постачання*** *саме того, що нам потрібно саме зараз»)* тощо.

Тематична група «**Держава. Регіони**» репрезентована здебільшого територіальними назвами, що пов'язані з ходом визвольних дій ЗСУ та перспектив *(«Сьогодні (прим. авт. 21 березня) Україна почала відзначати першу річницю перших переможних битв повномасштабної війни – боїв* ***на півночі нашої держави****, які призвели до втечі окупанта»; «завершилася* ***битва за Мощун*** *– маленьке* ***село в Київській області****»; «Битва за* ***Гостомель****. Бої за* ***Ірпінь.*** *Боротьба на* ***Чернігівщині й Сумщині.*** *Битва за* ***Зміїний****»; «унікальна наша оборонна операція ... повернула свободу* ***Харківщині****»; «Ми прийдемо до такого ж результату і в інших активних діях. У героїчній битві* ***за Донбас****»; «відновить нормальне українське життя* ***в Приазов'ї****»; «У поверненні нашого* ***Крим****у»).*

Тематична група *«***Політика. Стратегія***»* розкриває результати перемовин із очільниками інших країн світу. Наприклад, у зверненні «Усі разом ми повертаємо Україні Україну» від 21 березня 2023 року зафіксовано результати зустрічі з Президентом Чилі та Прем'єр-міністром Японії Кішідою *(«Щойно говорив із* ***Президентом Чилі****, це була хороша розмова.* ***Оновили бачення нашими державами актуальної ситуації в міжнародних відносинах****»; «Наші* ***переговори з паном Кішідою*** *були доволі* ***продуктивними****»; «Ми* ***обговорили*** *й* ***безпекові питання, і політичні, і санкційні, і економічні, і гуманітарні.*** *Є* ***готовність*** *Японії* ***долучитися до*** *нашої* ***відбудови*** *–* ***бути лідером у*** *цих* ***економічних*** *та* ***інфраструктурних процесах****»).*

Тематична група *«***Влада – суспільство – особистість***»* у щоденних виступах очільника держави має сталий спектр комунікативних настанов – щире привітання, подяка, побажання. Характерно, що в значній частині таких комуні-

Рис. 1. Духовні категорії Добра і зла в щоденних промовах Президента України В. Зеленського (Петренко, 2022)

Узагальнено й доповнено авторами

катем переважають конструкції 1-ої особи множини, що репрезентує єдність президента з народом *(«**Усі разом ми повертаємо Україні Україну**. **Усі разом ми захищаємо й наше майбутнє, і нашу гідність, і нашу свободу, і нашу історію**»)*.

Ємною в ракурсі змістової наповненості постає тематична група *«***Правда***»*, яку інтерпретуємо через опозицію «добро» і «зло», носіями яких, відповідно, постають Україна та росія *(рис. 1)*.

Ще однією актуальною тенденцією промов Володимира Зеленського є створення та використання вже наявних лексичних інновацій. На рівні об'єктивних значень такі лексеми характеризують сучасну дійсність, на рівні конотативної семантики вони виражають ставлення українців до країни-агресора, а також до її політичної когорти, до бездіяльності більшості росіян тощо. До речі, процес неологізації в сучасній воєнній Україні настільки активний, що є всі підстави говорити про формування своєрідного «словника неологізмів» сучасної української мови періоду актуальної війни. У праці В. Хар (Хар, 2022), наприклад, досить докладно схарактеризовано неологізми сьогодення як в аспекті особливостей їхнього походження, так і в плані експлікації ними відповідних номінативно-експресивних значень.

У промовах Президента України найчастіше зафіксовано такі групи суспільно-політичних неологізмів:

– оказіоналізми, утворені на основі антропонімів: *арестовлення; арестовичник; арестовити* (від прізвища колишнього радника Офісу президента України з питань стратегічних комунікацій у сфері нацбезпеки та оборони Олексій Арестович); *кімити* (від прізвища голови Миколаївської ОДА Віталій Кім); *макронити* (від – президент Франції Еммануель Жан-Мішель Фредерік Макрон);

– лексеми, що маркують дії наших захисників: *відбайрактарити, відджавелінити, застінгерити;*

– експресіонізми в соціальних мережах: *я – зсуїст(-ка), краЗСУнчик/краЗСУня;*

– слова, що називають спільноти, які боронять рідну землю: *кухонні війська, тракторні війська, цигани-привиди, ІТ-армія (кіберкозаки, кіберпартизани*);

– дієслова, що позначають тотальне знищення ворога: *відкобзонити, віддвохсотити, затрьохсотити, присвітити, могилізувати;*

– лексеми, похідні від слів-назв російських соцмереж, як носії антигуманної та спотвореної інформації: *тристаграм, путлєрнет, чебурнет, х**лопедія, путлєрпедія, чебурпедія, ватнікпедія.*

Більшість зі створених неологізмів відображають особливості мовомислення та світогляду українського народу. Їх використання зумовлює саркастичність, навіть до певної міри жаргонність мовлення.

На окрему увагу у зверненнях Президента Зеленського заслуговує військово-технічна термінологія, уживання якої є логічним, зважаючи на активні воєнні дії в Україні: ***HIMARS*** *(американська реактивна артилерійська система); «**Цезар**» (CAESAR, французька 155-мм самохідна артилерійська установка);* ***С-300*** *(зенітно-ракетні комплекси середнього радіуса дії радянського зразка); «**Леопард**» (Leopard, модернізований танк, що виробляють німецькі концерни); «**Росомак**» (Rosomak, польський бронетранспортер);* ***БМП*** *(узагальнена назва бойової техніки, бойова броньована гусенична машина); «**МіГ**» (багатоцільовий радянський винищувач четвертого покоління);* ***F-16*** *(General Dynamics F-16 Fighting Falcon, одномоторний багатофункціональний легкий винищувач).* Важливо, що в контексті російсько-української війни військова лексика не належить до сфери вузького користування, нею активно оперують широкі категорії людей. Корпус воєнної лексики у зверненнях Президента Зеленського активно поповнюють новотвори: ***санкційні пакети, санкційний режим, Ставка, передова, колаборанти, амуніція, дрони, десантники «Вісімдесятки», «Сімдесятдев'ятки», донорська конференція, «Рамштайн»***.

Окрему підгрупу суспільно-політичної лексики у дискурсі Президента України становлять абревіатури. Серед найпоширеніших: ***ВПК*** *(військово-промисловий комплекс) терористів;* ***ГУР МО*** *(Головне управління розвідки Міністерства оборони України);* ***ЄСПЛ*** *(Європейський суд з прав людини);* ***ОПК*** *(оборонно-промисловий комплекс);* ***ОСУВ*** *(Об'єднане стратегічне угруповання військ); сили* ***ТрО*** *(Сили територіальної оборони).*

Упізнавальним маркером завершення звернення Володимира Зеленського до українського народу постає національне гасло, суцільно зіткане із суспільно-політичної лексики ***«Слава Україні – Героям Слава!»***, що стало неологічним для більшості країн світу, і що з початком війни набуло ширшого комунікативного діапазону. Крім констатації звитяги, патріотизму, бойового духу українців, воно об'єднує в єдиний духовно-патріотичний фронт тих українців, що знаходяться в зоні активних бойових дій, і тих, які на відносно мирних територіях працюють над наближенням перемоги.

Висновки. Отже, суспільно-політична лексика значною мірою формує комунікативний простір промов Президента України Володимира Зеленського. Її комунікативний діапазон визначають три основні функції – номінативна, регулятивна, емотивна. Значеннєво корпус суспільно-політичної лексики формує низка тематичних груп, найуживанішими з-поміж яких є групи «Безпека. Війна. Мир», «Держава. Регіони», «Політика. Стратегія», «Влада – суспільство – особистість», що акцентують на прагненні українського народу до духовних цінностей. Значний прошарок суспільно-політичної лексики становлять неологізми, більшість із яких має узуальний характер. Диференційним параметром суспільно-політичного словника Президента України постає широке використання військової термінології та абревіатур.

Оскільки російсько-українська війна на території України досі триває, то перспективою наукового дослідження є, крім детального аналізу інших текстів, дослідження еволюції комунікативних настанов Володимира Зеленського, вивчення впливу суспільно-політичної лексики на сприйняття звернень, аналіз ефективності використання суспільно-політичної лексики в комунікації, дослідження впливу мовленнєвої стратегії на довіру громадськості тощо. Ці перспективи дослідження можуть сприяти розвитку лінгвістики в контексті сучасної політичної ситуації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабій Ю. Лексико-семантичні засоби створення портрету політичного діяча. *Вісник ХНЕУ. Наука і практика.* URL: http://xn--e1aajfpcds8ay4h.com.ua/pages/view/597
2. Білоконенко Л. А. Президентська комунікація та війна 2022 року. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика.* 2022. Т. 33 (72), № 3. С. 1–6.
3. Вдовичин І. Я., Угрин Л.Я., Шипунов Г.В. Сучасна політична лексика: енциклопедичний словник-довідник / за ред. Н. Хома. Львів : Новий Світ. 2000, 2015. 396 с.
4. Великий тлумачний словник сучасної мови. Slovnyk.me. URL: https://slovnyk.me/dict/vts
5. Гурко О. В. Лінгвостилістична специфіка політичних промов В. Зеленського. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика.* 2022. Т. 33 (72), № 4. Ч. 1. С. 18–23.
6. Костюк Ю. Українська суспільно-політична лексика в інтернет-виданнях 2012–2017 рр. Лексика на перетині наукових парадигм : монографія / за ред. Л. Струганець. Тернопіль : Осадца Ю. В., 2018. С. 135–156.
7. Кравченко О. Поляки визнали Зеленського політиком 2022 року у світі. LB.ua. URL: https://lb.ua/world/2023/01/03/541330_polyaki_viznali_zelenskogo.html
8. Креховецька С. А., Мицан Д. М. Звернення Володимира Зеленського до українського народу в період війни. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія.* 2022. № 56. С. 71–74.
9. Петренко С. Духовні сенси категорії «правда» в риториці Президента України В. Зеленського в умовах російсько-української війни. *Сучасний масовокомунікаційний простір: історія, реалії, перспективи* : матеріали науково-практичної конференції. 2022. № 26–27 трав. С. 20–29.
10. Промови та звернення. Президент України Володимир Зеленський. Офіційне інтернет-представництво. URL: https://www.president.gov.ua/news/speeches
11. Степаненко М. Політичне сьогодення української мови : актуальний перифрастикон. Харків : Видавець Іванченко І. С., 2017. 616 с.
12. Хар М. Воєнний дискурс: процеси неологізації. *Закарпатські філологічні студії.* Т. 1, № 24. С. 160–167.
13. Шахновська І. І., Загородна Л. Т. Українські та англійські оцінні неологізми, утворені на тлі політичних подій в Україні.. 2022. № 57. С. 111–115. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія.*
14. Шиманова-Стефанишин О. В. Політична комунікація в умовах воєнного стану в Україні: політологічний аналіз основних меседжів. *Регіональні студії.* 2022. № 30. С. 30–36.

REFERENCES

1. Babii Yu. Leksyko-semantychni zasoby stvorennia portretu politychnoho diiacha. [Lexical and semantic means of creating a portrait of a political figure] Visnyk KhNEU. Nauka i praktyka. – Bulletin of KhNEU. Science and practice. URL: http://xn--e1aajfpcds8ay4h.com.ua/pages/view/597 [in Ukrainian]
2. Bilokonenko L.A. (2022) Prezydentska komunikatsiia ta viina 2022 roku. [Presidential communications and the 2022 War] Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seriia: Filolohiia. Zhurnalistyka.– Scientific notes of TNU named after V. I. Vernadskyi. Series: Philology. Journalism. T. 33 (72), № 3. S. 1– 6. [in Ukrainian]
3. Vdovychyn I. Ya., Uhryn L.Ia., Shypunov H.V. (2000, 2015) Suchasna politychna leksyka: entsyklopedychnyi slovnyk-dovidnyk. [Modern political vocabulary: an encyclopedic dictionary-reference] za red. N. Khoma. Lviv : Novyi Svit. – edited by N. Hom. Lviv : Novy Svit. 396 s. [in Ukrainian]
4. Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi movy. [A large explanatory dictionary of the modern language] Slovnyk.me.URL: https://slovnyk.me/dict/vts [in Ukrainian]
5. Hurko O. V. (2022) Linhvostylistychna spetsyfika politychnykh promov V. Zelenskoho. [Linguistic and stylistic specificity of V. Zelenskyi's political speeches] Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seriia: Filolohiia. Zhurnalistyka. – Scientific notes of TNU named after V. I. Vernadskyi. Series: Philology. Journalism. T. 33 (72), № 4 Ch. 1. S. 18–23. [in Ukrainian]

6. Kostiuk Yu. (2018) Ukrainska suspilno-politychna leksyka v internet-vydanniakh 2012–2017 rr. [Ukrainian social and political vocabulary in online publications 2012–2017] Leksyka na peretyni naukovykh paradyhm: monohrafiia / za red. L. Struhanets. Ternopil: Osadtsa Yu. V..– Vocabulary at the intersection of scientific paradigms: a monograph / edited by L. Struhanets. Ternopil: Yu.V. Osadtsa, S. 135–156. [in Ukrainian]

7. Kravchenko O. Poliaky vyznaly Zelenskoho politykom 2022 roku u sviti. [Poles recognized Zelensky as the politician of 2022 in the world] LB.ua. URL: https://lb.ua/world/2023/01/03/541330_polyaki_viznali_zelenskogo.html [in Ukrainian]

8. Krekhovetska S. A., Mytsan D. M.(2022) Zvernennia Volodymyra Zelenskoho do ukrainskoho narodu v period viiny. [Address of Volodymyr Zelenskyi to the Ukrainian people during the war] Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho hu-manitarnoho universytetu. Ser.: Filolohiia. – Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Ser.: Philology. № 56. S. 71–74. [in Ukrainian]

9. Petrenko S. (2022) Dukhovni sensy katehorii "pravda" v rytorytsi Prezydenta Ukrainy V. Zelenskoho v umovakh rosiisko-ukrainskoi viiny. [Spiritual meanings of the category "truth" in the rhetoric of the President of Ukraine V. Zelenskyi in the conditions of the Russian-Ukrainian war] Cuchasnyi masovokomunikatsiinyi prostir: istoriia, realii, perspektyvy: materialy naukovo-praktychnoi konferentsii.– Contemporary mass communication space: history, realities, perspectives: materials of the scientific and practical conference. № 26–27 trav. S. 20–29. [in Ukrainian]

10. Promovy ta zvernennia. Prezydent Ukrainy Volodymyr Zelenskyi Ofitsiine internet-predstavnytstvo. [President of Ukraine Volodymyr Zelensky Official online representation] URL: https://www.president.gov.ua/news/speeches [in Ukrainian]

11. Stepanenko M. (2017) Politychne sohodennia ukrainskoi movy: aktualnyi peryfrastykon. [The political present of the Ukrainian language: a topical periphrasticon]. Kharkiv: Vydavets Ivanchenko I. S. – Kharkiv : I. S. Ivanchenko Publisher, 616 s. [in Ukrainian]

12. Khar M. Voiennyi dyskurs: protsesy neolohizatsii. [Military discourse: processes of neologization] Zakarpatski filolohichni studii.– Transcarpathian Philological Studies. T. 1, № 24. S. 160–167. [in Ukrainian]

13. Shakhnovska I. I., Zahorodna L. T. (2022) Ukrainski ta anhliiski otsinni neolohizmy, utvoreni na tli politychnykh podii v Ukraini. [Ukrainian and English evaluative neologisms formed against the background of political events in Ukraine] Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser.: Filolohiia.– Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Ser.: Philology № 57. S. 111–115. [in Ukrainian]

14. Shymanova-Stefanyshyn O. V. (2022) Politychna komunikatsiia v umovakh voiennoho stanu v Ukraini: politolohichnyi analiz osnovnykh mesedzhiv. [Political communication in the conditions of martial law in Ukraine: a political analysis of the main messages] Rehionalni studii. – Regional studios. № 30. S. 30–36. [in Ukrainian]